

línskemu obchodnému domu Wertheim. Belyj v tomto prípade napokon nespoľahlivým rozprávačom nebol.

Na niektorých mylných východiskách stavia autorka aj hodnotenie prekladov básne „Kentavr“. Je prekvapivé, že hoci pre samotnú autorku ako prekladateľku Belého diel bola pri prekladaní jadrom práce „úzkostlivá snaha o vernosť autorovi i jeho dielu“ (177), pri hodnotení prekladov básne „Kentavr“ je najzhovievavejšia k J. Kvapilovi, a to napriek tomu, že na rozdiel od ostatných dvoch prekladateľov nielen nezachoval metrum, ktoré si sám zvolil ako substitúciu metra v origináli, ale aj úplne zmenil Belého obraznosť: v origináli kentaurus pricvála do ruského borovicového lesa, v Kvapilovom preklade medzi cyprusy. Autorka to pomerne neštandardne nazýva osobitným naturalizačným prekladateľským osvojením (85), keďže „v slovenskom preklade ožíva iné domáce prostredie – južnej krajiny s cyprusmi“ (85), čo je dané zmeneným časopriestorom prijímajúceho prostredia „s novými geopolitickými súvislosťami a jasným vedomím svojej európskej príslušnosti“ (85). Na druhej strane prekladu J. Andričíka, ktorý je po všetkých stránkach

vernejší originálu, vyčíta významovú konkretizáciu v duchu „tradície slovenského realistického prebásňovania“ (87). Došlo k tomu zrejme preto, že svoju analýzu založila na ozvlášťujúco pôsobiacom použití „menej bežného slova „kentaurus““ (87; autorka používa bohemizmus „kentaur“) v jeho preklade, ktoré „môže evokovať aj predstavy spojené s astronómiou (súhvezdie Centaurus)“ (87); na rytmickej nepravidelnosti originálu (81), hoci v origináli je pravidelný amfibrach; na použití daktylskej stopy s predrážkou a ženského zakončenia v Andričíkovom a Kabíčkovom preklade (81, 89), hoci Andričík i Kabíček použili šesťstopový jamb a všetky zakončenia veršov sú, tak ako v origináli, mužské a pod.

Ako vidieť, publikácia E. Maliti Fraňovej *Andrej Belyj/Celistvosť (v) mnohosti* prináša nielen nový rozmer do slovenského literárneho i literárnovedného prostredia, ale aj napriek niektorým problematickým miestam (alebo vďaka nim) podnecuje aj na ďalšie štúdium a na ďalšiu diskusiu.

VALERIJ KUPKA – IVANA KUPKOVÁ
Prešovská univerzita v Prešove
Slovenská republika

ANDREA BOKNÍKOVÁ (ed.): *Poetika poézie a jej prekladu [Poetics of Poetry and Its Translation]*

Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2018. 458 s. ISBN 978-80-223-4638-2

Zborník *Poetika poézie a jej prekladu* vyšiel pri príležitosti životného jubilea slovenského básnika, literárneho vedca, prekladateľa a vysokoškolského pedagóga Jána Zambora ako výstup z rovnomennej medzinárodnej vedeckej konferencie, ktorá sa uskutočnila 7. – 8. decembra 2017 na pôde Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. V rokoch 1997 – 2018 pôsobil profesor Ján Zambor ako samostatný vedecký pracovník v Ústave svetovej literatúry SAV.

Metafora „Rozbitá amfora, jestvujem opäť, / vami pospájaný“ (8), posledné dvojveršie citovanej autorskej Zamborovej básne v úvode, podľa zostavovateľky Andrey Bok-

níkovej „nabáda poprepájať si navzájom aj zmysel a vyznenie všetkých príspevkov, keďže ukazujú dosah jeho [Jána Zambora] pôsobenia a motivácií tým, čo urobil, vytvoril, povedal“ (16), s čím môžeme po dočítaní tejto rozsiahlej a obsahovo nasýtenej publikácie súhlasiť. Báseň „Chvála úsmevov či vašej prítomnosti“ (pôvodne vydaná v básnickej zbierke *Pod jedovatým stromom*, 1995), z ktorej citovaný úryvok pochádza, jednak odкрýva osobnosť básnika Jána Zambora, jednak nachádza v predkladanom zborníku nový rozmer – plní funkciu plnohodnotného úvodu, a teda naberá predznamenantný charakter.

Publikácia je rozdelená do troch častí. Prvá združuje 27 príspevkov literárnych vedkýň a vedcov, ktoré buď reflektujú prekladateľskú, literárnovednú a umeleckú tvorbu J. Zambora, alebo prinášajú zistenia, interpretácie inšpirované jeho tvorbou. V tejto časti sú zaradené i texty gratulačného či úvahového charakteru (napr. od Ján Buzássyho a Ľubomíra Feldeka) a „Otvárací príhovor dekana Filozofickej fakulty UK“ Jaroslava Šušola z už spomínanej konferencie. Predhovor Andrey Bokníkovej prehľadne približuje charakter a informatívne zachytáva obsah predkladanej knihy, prínos práce J. Zambora, jeho životopisné údaje a zhŕňa personálnu bibliografiu.

Ako zostavovateľka deklaruje, zborník spája množstvo rôznorodých príspevkov. V prvej časti nachádzame texty reflektujúce vedecké a umelecké pôsobenie J. Zambora (napr. Ladislav Šimon „Ján Zambor, básnik a prekladateľ, praktik a teoretik – poznámky k vzájomným vzťahom medzi rôznymi aktivitami alebo Fenomén Zambor“) a jeho prekladateľskú činnosť z ruského jazyka (Anton Eliáš „Ruská poézia 19. storočia v prekladoch Jána Zambora“; Mária Kusá „Ruská poézia 20. storočia v prekladoch Jána Zambora“) či zo španielskeho jazyka (Paulína Šišmišová „O Zamborových prekladoch po španielsky písanej poézii“). Eva Maliti Fraňová („Nad výbermi z poézie Miroslava Válka a Jána Zambora v ruskom preklade“) aj Viktória Liashuk („Ruské a bieloruské prekladové verzie poézie Jána Zambora ako esteticko-kultúrne komunikáty“) sa zase vo svojich príspevkoch zameriavajú na Zamborovu básnickú tvorbu v preklade do cudzích jazykov. Ďalšiu skupinu príspevkov predstavujú odborné texty venujúce sa problematike prekladu vo všeobecnosti (napr. John Minahane „O prekladaní básne Jána Buzássyho ‚Viektor pritvrdil‘ do angličtiny“; Milan Richter „Goetheho Faust I. v preklade pre divadlo“). Poslednú, najrozsiahlejšiu, skupinu tvoria literárnovedné štúdie, ktoré tematicky pre-pája názov konferencie, „Poetika poézie a jej prekladu“. Mnohé z týchto štúdií sú teoreticky ukotvené aj v literárnovednej tvorbe

Jána Zambora, najmä v monografii *Tvarovanie básne, tvarovanie zmyslu* (2010). Do tejto množiny textov môžeme zaradiť napríklad príspevok Iva Pospíšila „Poezie Ladislava Soldána ako spôsob prežitia“ alebo Andrey Bokníkovej „Predstava času premietnutá do poetiky poézie – úvaha o tvorbe Ľudmily Groeblovej“. Prvá časť zborníka tak prináša i viacero podnetov a zistení, pričom reflektovanie široko zameranej Zamborovej tvorby zase k ďalším výskumom podnecuje. Prechádza od úvah a gratulácií cez reflexie jubilantovho diela (najprv vo svojej celistvosti, následne ruských, španielskych prekladov, ako aj autorovej vlastnej poézie) až po vedecké štúdie. Zoradenie príspevkov prvej časti tak podporuje jej čítanie vo svojej komplexnosti.

Zborník je prehľadne štruktúrovaný. Prínosným počínom je aj jeho druhá časť, reedícia „Malého slovníka poetiky“, v ktorej je zozbieraných pätnásť príspevkov rovnomennej rubriky literárneho časopisu *Dotyky* (1989, č. 1 – 1990, č. 5), iniciovanej v tom čase šéfredaktorom Jánom Zamborom. Texty autorov, ako Ľudvík Kundera, Daniel Hevier či Rudolf Sloboda, sú zoradené chronologicky. Prvý raz sa tak objavujú zoskupené na jednom mieste, navyše v príležitostnom zborníku, čím akcentujú jedinečný prínos šéfredaktora Jána Zambora v kontexte jeho ostatnej autorskej a vedeckej činnosti.

Poslednú, tretiu časť publikácie predstavuje rozhovor Dušana Teplana s Jánom Zamborom, venujúci sa zásadným obdobiam Zamborovho života. Otázky sa orientujú na rodinnú históriu, prvé kontakty s literatúrou, študijné roky, básnickú a prekladateľskú tvorbu, zamestnanie v Ústave umeleckej kritiky a divadelnej dokumentácie a s tým spojenú ambíciu kritickej reflexie súdobých slovenských prekladov básní a ostatný pracovný život, šéfredaktorstvo, pedagogickú a literárnovednú činnosť. Rozhovor je tak dotovaný prvkami beletrizovaného životopisu, čím dotvára charakter príležitostnej publikácie a zároveň obraz o jubilantovi. Zaradenie rozhovoru do koncepcie zborníka pôsobí koherentne, jeho obsah priamo súvisí

aj s obsahom predošlých častí – implicitne vysvetľuje, prečo sú v ňom začlenené, aký význam majú oblasti, ktorým sa venujú, pre (slovenskú) literatúru a pre Zambora samotného – z jeho perspektívy. Taktiež objasňuje kontext vzniku rubriky „Malý slovník poetiky“, vďaka ktorej sa podľa Zambora udržoval „kontakt s už etablovanými významnými literárnymi tvorcami“ (416). Zborník uzatvára fotografická príloha z konferencie „Poetika poézie a jej prekladu“.

Z recenzovanej publikácie sa dozvedáme o živote Jána Zambora, o jeho rozsiahlom diele, inšpiračných zdrojoch, kontextoch jeho tvorby, nachádzame v nej však aj viacero podnetných štúdií, ktoré jeho dielo rozširujú a prehľbujú. Ucelene pôsobí spojenie prvej časti, ktorá uchopuje jubilantovu osobnosť a doterajšiu tvorbu z pohľadu jeho kolegýň

a kolegov či žiačok a žiakov, druhej časti, prínášajúcej unikátnu rubriku, ktorej vznik podnietil, a tretej časti, rozhovoru, ktorý ponúka priestor spoznať Jána Zambora cez jeho sebayjadrenie. Publikácia *Poetika poézie a jej prekladu* zobrazuje Zambora ako autora, človeka a uvádza ho aj ako zdroj inšpirácií, čo verifikuje prínos jeho osobnosti a tvorby na poli (nielen) slovenskej literatúry. Text preto dokazuje dôležitosť a význam zostavenia zborníka a zároveň zborník sám osebe dokazuje dôležitosť zostavenia vybraných textov v takejto podobe. Kniha pripomína poskladanú „amforu“ básnika, prekladateľa, literárneho vedca, šéfredaktora a pedagóga Jána Zambora vo svojej komplexnosti.

LENKA KUBRICZKÁ
Ústav svetovej literatúry SAV
Slovenská republika

NIKOL DZIUB – FRÉDÉRIQUE TOUDOIRE-SURLAPIERRE (eds.): *Comparative Literature in Europe: Challenges and Perspectives*

Cambridge: Cambridge Scholars Publishing, 2019, 265 pp. ISBN: 978-1-52-75-2226-1

In his conversations with Johann Eckermann, Goethe notoriously rejected national literature as “now a rather unmeaning term” and claimed that “the epoch of world literature is at hand, and everyone must strive to hasten its approach”. Regardless of what the great German writer considered to be the fate of national literature in Europe, it was the nation as a cultural and political entity that facilitated the institutional academic footing for both the production and the study of literature in the twentieth century. As the volume under review testifies to (and one may say so without recourse to nationalist sentiment), this footing is still today of existential importance to the theory, method and practice of literary comparatism in Europe. While fiction seems to have become ebulliently trans-national, trans-cultural and market-dependent, the study of literature has come to existentially depend on national cultural and academic institutions for its existence. *Comparative Literature*

in Europe: Challenges and Perspectives brings to the fore the complexities of a discipline whose intellectual landscape is an uneven terrain. Attempting to map the situation of its epistemic communities and the nature of their inter-cultural exchanges cohesively is an admittedly unenviable task.

The content is organized into four thematic sections. Contributions relate the status quo of comparative literature (state of theory, practice and institutionalization) in the following conceptual clusters and chronology: Comparative Literature and Decoloniality (Hispanic literature, Portugal, Ireland, the Ukraine); Comparative Literature and Cross-Cultural Studies (Finland, Belgium, Luxembourg, Austria, Switzerland); Proximity and Distance: Comparative Literature in Translation (Romania, Estonia, Lithuania) and Comparative Practices and Perspectives (Slovakia, Macedonia and Poland). Indeed, the palette of case studies included is a commendable accomplish-